

Martine Delfos

dood is niet gewoon

over de dood van een ouder

met een woord vooraf van
Riet Fiddelaers-Jaspers

tekeningen van
Sjeng Schupp

niño

*Voor al die kinderen die hun moeder of vader verloren
en speciaal voor Bastiaan, Michelle, Noa, Daniël, Aster, Auke, Poedja, Julia, Chiron,
Myrthe, Ruscha, Roy, Branko, Monique, Ghislaine, François en Lisette.*

ISBN 978 90 8560 261 3

E-ISBN 978 94 6154 062 1

NUR 854

THEMA SAD / YXG

Eerste druk 2002 tot en met zesde druk 2019 (ISBN 978 90 8560 532 4; hardcover)

Zevende gewijzigde druk 2023 (paperback-, epub- en luisterversie)

© Martine Delfos, 2023

© Tekeningen: Sjeng Schupp

Boekverzorging: Harmke Hienekamp

Niño is een imprint van Uitgeverij SWP, kijk voor meer boeken op:

www.ninoboeken.nl & www.swpbook.com

Kijk voor meer informatie over Martine Delfos op:

www.mdelfos.nl

Voor België, Uitgeverij Epo:

www.epo.be

Woord vooraf

Nog steeds denken veel mensen dat kleine kinderen niet echt rouwen wanneer er iemand doodgaat in hun naaste omgeving. En met de beste bedoelingen worden kinderen afgeschermd van de gebeurtenissen, worden ze niet betrokken en wordt er gedaan alsof er niets aan de hand is. In de meeste gevallen zijn kinderen hiermee niet geholpen.

Kinderen hebben oren op steeltjes, antennes voor dingen die niet kloppen en ze pikken veel meer op dan volwassenen in de gaten hebben. Ze kunnen alleen de puzzel niet leggen omdat belangrijke informatie hen onthouden wordt.

Kinderen hebben het, net als volwassenen, nodig om te rouwen wanneer iemand door de dood uit hun leven verdwijnt. En om te rouwen hebben kinderen informatie nodig, zo concreet mogelijk. Ze hebben er recht op dat hen verteld wordt wat er gebeurd is en wat er nog gaat gebeuren. Veel kinderen willen graag afscheid nemen en zien dat iemand ook echt dood is.

Afscheid nemen is een belangrijk moment in het leven van een kind en dus in de opvoeding.

Dit boek *Dood is niet gewoon* is een hulpmiddel om in begrijpelijke kindertaal aan jonge kinderen uit te leggen wat er aan de hand is als iemand doodgaat. Ze kunnen zich spiegelen aan Ilse en zich herkennen in de tegenstrijdige gevoelens en de verwarring. Daarmee is dit boek een belangrijke bijdrage aan de begeleiding van rouwende jonge kinderen.

Riet Fiddelaers-Jaspers

Ten geleide

Dood is niet gewoon is een therapeutisch kinderboek. Het verhaal is bedoeld voor kinderen die op jonge leeftijd te maken krijgen met het overlijden van iemand. Het kan gebruikt worden om een gesprek op gang te krijgen in een klas van de basisschool wanneer een van de kinderen een ouder verloren heeft, of om het onderwerp na verloop van tijd weer onder de aandacht te brengen. Het is belangrijk om het verhaal in een rustige sfeer voor te lezen.

In het verhaal verliest Ilse plotseling haar vader door een ongeluk. Wat dit voor haar betekent wordt in het boek uitgelegd.

De dood is voor kinderen tot een jaar of zeven vooral een lange afwezigheid. Ze beseffen nog niet dat het onomkeerbaar is, dat de overledene niet terugkomt. Ze hebben verdriet, maar zijn ook boos. Ze willen hun verdriet niet altijd tonen, omdat ze het niet willen toevoegen aan het verdriet van hun ouders.

Dit boek is een hulpmiddel om de problematiek uit te leggen en bespreekbaar te maken en om kinderen te helpen hun verwarde gevoelens te uiten.

Het is in eerste instantie een voorleesverhaal voor kinderen in de leeftijd van vier tot negen jaar. Het verhaal moet bij voorkeur in zijn geheel voorgelezen worden. Neem dus alle tijd. Lees het in een rustige omgeving zodat op het verhaal doorgedaan kan worden wanneer het kind dat wil. Lees het bij voorkeur niet voor het slapen gaan, omdat het kind dan de problematiek mee de nacht in neemt.

Het kan ook als leesboek door het iets oudere kind gebruikt worden. Op school kan het gebruikt worden om in de groep het onderwerp bespreekbaar te maken. Rechtsonder staat uitleg voor ouders en professionals.

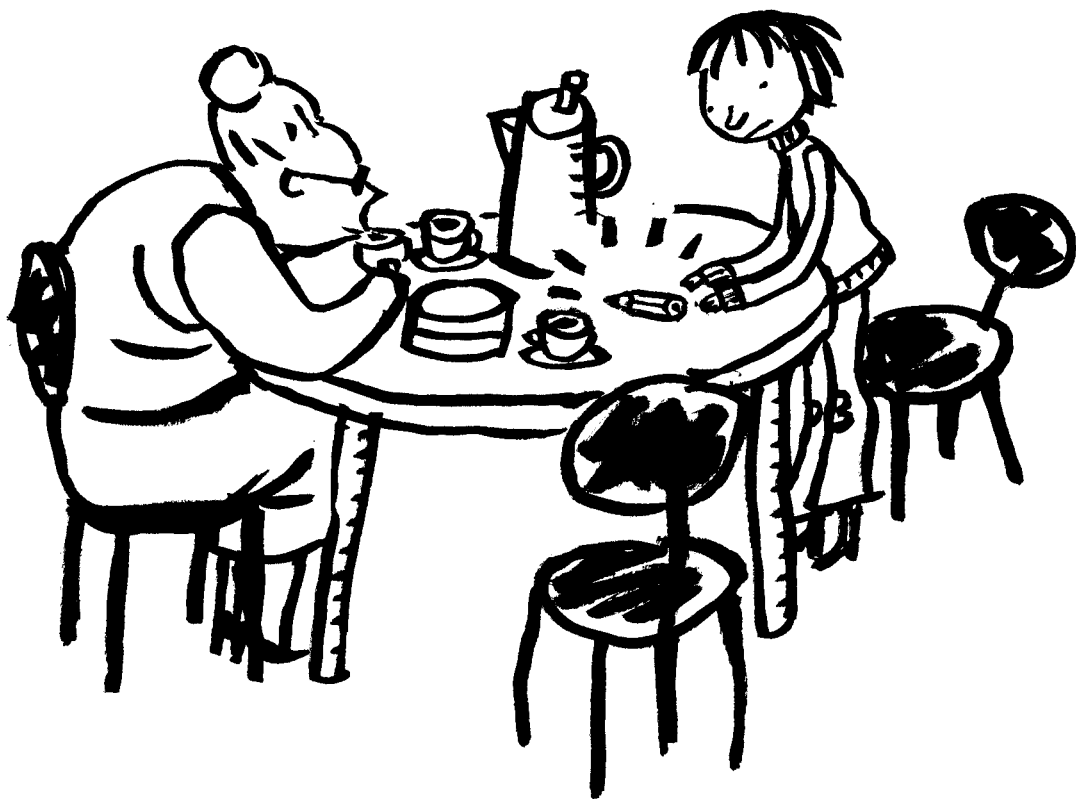

Ilse is thuis. Iedereen is bij haar thuis. Behalve papa. Mama is thuis. Ruurd speelt in de box. Oma is op bezoek. Oom Fred is er en hij knipoogt naar Ilse.

Tante Stefanie is er ook. Ze zegt: 'Wat heb je een mooie broek aan.' Maar Ilse weet wel dat ze dat niet meent. Tante Stefanie heeft rode ogen. Ze heeft gehuild. Dat ziet Ilse heus wel. Ze hoeven echt niet te doen alsof ze dat niet ziet.

Ilse houdt haar mond. Ze zegt niets. Mama heeft gezegd dat papa dood is. Niet waar! Papa is niet dood, papa is op zijn werk. Mama zegt dat papa een ongeluk heeft gehad.

Kinderen observeren en trekken conclusies. Ze zien en voelen meer dan volwassenen vaak denken. Ze voelen zich eenzaam als ze buiten gesloten worden.

Op de tafel ligt het potloodje waar papa altijd mee schrijft. Ilse pakt het potloodje en stopt het in haar zak. Zo, heeft ze lekker iets van papa bij zich.

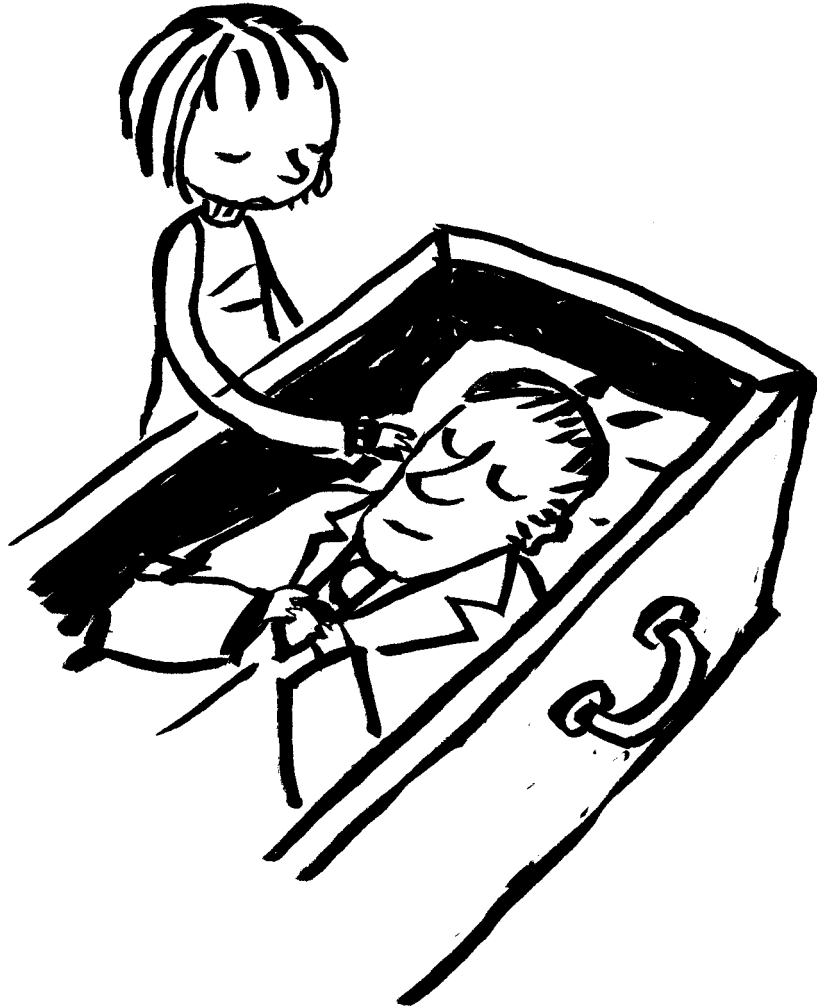
Het is fijn voor kinderen om iets kleins, bijvoorbeeld een gebruiksvoorwerp, te hebben wat van de overledene is geweest. Vooral voorwerpen die een verbinding maken tussen het kind en de overledene. Zij kunnen dat dan bij zich dragen.

Morgen is de begrafenis. Ilse weet niet of ze haar mooie jurk aan kan doen.

Dood is gek. Dood is niet gewoon. Wat is dood?
Dood is niet meer kunnen knuffelen met papa.
Niet meer tegen papa aanzitten op de bank.
Niet meer papa kunnen voelen.
Niet meer papa kunnen ruiken.
Niet meer met papa kunnen dansen.
Dat papa geen vuurvliegjes meer voor haar meeneemt.

De dood met het verdriet en gemis wat daarbij hoort, ervaar je in de gewone dagelijkse dingen.

Zou papa nou echt in die kist liggen? Ilse gaat met mama kijken. Ja, het is papa, maar hij ziet er vreemd uit. Heel wit en hij glimt een beetje. Hij heeft zijn ogen dicht.

Ilse aait papa. Hij is heel koud, net als mama verteld heeft. Papa zijn bril zit tussen zijn handen op zijn borst. Stom, die bril heeft hij toch niet meer nodig, want hij is dood.

Kinderen hebben het nodig dat helder verteld wordt hoe het is. Kinderen kunnen vaak zo zuiver logisch denken en lijken daardoor soms verder in hun mentale ontwikkeling dan mensen denken.